

***O německé a české literatuře,
pražské německo-židovské
umělecké společnosti
a literární kavárně Arco***

Peroutka Podívej se, já budu trochu tvrdohlavý, chci se dostat některým věcem na kloub.

Urzidil (*úsměv*)

Peroutka Hrozně rád bych přišel, aspoň poněkud, je-li možno, na to, proč ta skupina, o které mluvím, najednou vynikla vlastně i nad tu českou literaturu. Vidím jednu velkou příčinu, o které jsem jednou s tebou mluvil, a zdálo se mně, že to neuznáváš. Vidím to hlavně v tom: Židi v Čechách se přimkli kdysi k německému národu. To bylo podle mého názoru přirozené a myslím dokonce neodvratné. Poněvadž když na začátku devatenáctého století nebo na konci osmnáctého století si Židi srovnávali kulturu českou a německou, tak pro normální úsudek nebylo váhání. Ta česká literatura, té scházelo to, co pražští němečtí židovští spisovatelé měli – dlouhá literární tradice, národní.

Poněvadž... Podívej se, co jsme měli my Češi, když začal psát Goethe, když začal psát Schiller? Co jsme měli, když psal Heine, když psal Börne,¹ když bylo *Mladé Německo*?² To jsme měli ještě Kajetána Tyla a Klicperu. Ono je to vlastně... Je to takový hrozně deprimující dojem, když člověk dostane do ruky dejme

tomu anglický román z osmnáctého století, z periody Fielding,³ Richardson⁴ a Sterne⁵ a vidí, jak dokonalá, vybroušená literatura už to tenkrát byla. To, co psal Fielding, to jsou nejlepší eseje – taky v jeho románech – nejlepší eseje, jaké mohou být psány i dnešní dobou. My jsme v té době, kdy psal Fielding, s námahou překládali nějaké náboženské brožury. Tak vlastně se začala naše literatura obrozovat.

A tedy... ti pražští němečtí spisovatelé⁶ měli výhodu té velké tradice německé literatury. Češi začínali pořád znova a znova a znova. To byla myslím jedna z příčin té superiority. Poněvadž ono je to marné, národ, ať chce nebo nechce, musí pokračovat v určité tradici a je nesen určitými silami, které se kdysi vytvořily. I když si to neuvědomuje. Ale musí to v něm být.

Urzidil To, co říkáš, je úplně správné, ale nesmíš zapomenout, že v době, když v Anglii psal Fielding anebo Dickens, a v Rusku dokonce již Gogol a jiní věhlasní spisovatelé, a ve Francii Flaubert a dříve ještě Stendhal a Balzac, v té době...

Peroutka A dříve Racine⁷ a Corneille⁸ a Pascal⁹ ...

Urzidil Ale já myslím teď na devatenácté století. V té době německá literatura nebyla tak výsostně superiorní, jak se ti to zdá. Poněvadž když porovnáš...

Peroutka Nad českou?

Urzidil No počkej. Když porovnáš, řekněme, romány Stendhala a Balzaca s romány Stiftera,¹⁰ který byl velmi dobrý spisovatel, tak on je velmi lokální a téměř, abych tak řekl, nesvětový, téměř provinciální do jisté míry. Když vezmeš Goetha, Herdera,¹¹ Schillera, to be-

reš v úvahu výjimečné osobnosti, které mají světový ráz. Ale nesmíš zapomenout, že Goethe v té době, již v roce 1823¹² a již dříve, viděl ten český vývoj. Mohu poukázat na jednu větu v jednom dopise, který napsal Zelterovi¹³ o svém postoji, když byl v Mariánských Lázních. Psal o českém národu a o českých snahách literárních. Psal – já to řeknu nejdřív německy, budu citovat – on psal o českém znovuzrození: *Es ist ein männlich reiner Sinn in diesen Dingen. Ein stilles Fortschreiten Schritt vor Schritt, daß, wenn sie das Glück haben, auf dieselbe Weise fortzufahren, so gelangen sie zu philosophisch-literarischer Freiheit. Denn ich kenne die hochkultivierten Männer, die dieses bedächtig zu leiten wissen.*¹⁴ Tedy: Jest v těchto věcích mužný a čistý úmysl, klidný pokrok, že když se jim (tedy těm Čechům) podaří pokračovat stejným způsobem, jistotně dosáhnou filozoficko-literární svobody (on nemyslel na politickou svobodu, poněvadž ten fakt tenkrát nebyl aktuální), neboť znám ony vysoce kultivované osobnosti, které tento vývoj tak rozvážlivě řídí...

Peroutka To bylo od Goetha¹⁵ jistě laskavé, jak on vůbec byl laskav k těmto národům. Jenže...

Urzidil To nebylo laskavé... On znal...

Peroutka Jenže to máš tak, ona literárně filozofická svoboda ještě neznamená kvalitu literatury.

Urzidil No, on znal osobně velké kvality, znal Dobrovského, znal Kollára, a nebyli to pouze ti dva, on znal více než tyhle dvě osobnosti. A co chci podotknout, je, že i tenkrát, na začátku toho českého znovuzrození, velké německé osobnosti jako Goethe a Herder, Masa-

ryk o tom píše ostatně ve své *České otázce*, tyto velké osobnosti cítily, co se v Čechách a v českém národu děje. Tedy superiorita německá... Goethe není superior, poněvadž nemáš žádné měřítko v této souvislosti. Nemůže se říct, že Dante je superior oproti někomu jinému... **Peroutka** Ono se ovšem nedá nic dokázat, ale jakýsi cit mi praví, že například Heine, odpusť, že mluvím o Heinem, já vím, že tě tím trošku zlobím...

Urzidil On byl velkým básníkem...

Peroutka Já vím, že tě zlobím, poněvadž on s Goethem tak jaksi... neuctivě zacházel. Ale když si měřím dejme tomu Heineho a Kajetána Tyla, tak myslím, že Heine je docela viditelně superiorní, ač se to nedá dokázat. – Já vím, že se nedá nikdy dokázat, že jeden spisovatel je lepší než ten druhý.

Urzidil To je jednoduše výsledek větší individuální svobody u Němců. Musím přiznat, že skutečně, až do roku osmačtyřicátého,¹⁶ český národ nebyl v té porobě..., kterou my tedy jaksi pokládáme dneska za porobu, dneska je to mnohem horší, ale přece jenom neměl tu svobodu se vyjádřit veřejně, jakou měli Němci již v době schillerovské. Schiller tedy zkrátka...

Peroutka Ale podívej, to je právě základ té otázky. Dejme tomu, že měl úplnou svobodu. Tak kdo by se byl tenkrát ještě byl schopen vyjádřit? Ona přece ještě polovina českého národa psala německy, ještě pořád lnula k literatuře německé. Ještě ty talenty nebyly, ty přicházely později, až okolo roku osmačtyřicátého. Nezapomínej, na co si stěžoval Havlíček – že například nejdříve nebyly peníze na české Národní divadlo, a po-

tom, když už se zdálo, že by byly, tak nebyli herci, nebyli autoři vůbec. Vždyť my jsme začínali z drobečků, víš. Z takových nepatrných drobečků. Sbírali jsme kousek po kousku. A v tom jsme byli právě za tou německou literaturou.

Ty říkáš, že německá literatura tenkrát nebyla taky tak veliká. A srovnáváš Stiftera s Balzacem a se Stendhalem, no samozřejmě že ne. Ale nesmíš zapomenout, že německá literatura v románu nikdy zvlášť nevynikala. Román nikdy nebyl velká síla německé literatury. To byla poezie, to bylo drama, to byla filozofie, ale román byl vždycky slabší část toho. Každý národ má k něčemu jiný talent.

Urzidil No jo, heleď... Nesmí se přitom zapomenout, že od roku osmnáct set..., skutečně 1618, byla ohromná přestávka české produkce...

Peroutka Ovšem...

Urzidil V této době, těch tři sta let, německá literatura měla neustálou tradici, to je pravda. A ta tradice působila dále. Česká tradice byla *unterbrochen*, jak se říká...

Peroutka Přerušena.

Urzidil ...přerušena. Česká tradice byla přerušena a začala, jak všichni víme, teprve asi 1790. Pomaloučku.

Peroutka Ano, byla zakládána.

Urzidil Ja, ja... Ano. Tož tedy, to přerušení tradice se ovšem při tom projevuje, to je pravda. Ale myslím, že česká literatura dohonila dost. Máchou a Nerudou počínaje, a Božena Němcová, to jsou všechno velmi, ovšem

ne světově vzato, nemůžeš je porovnat s Fieldingem nebo s Gogolem a tak dále, ale to jsou přece velké postavy.

Peroutka No... Podívej se, jistě nemůžeš...

Urzidil Nesmíš zapomenout, že Hölderlin,¹⁷ který je dneska velmi oslavován, anebo Stifter, který je dneska taky velmi oslavován, tenkrát bývaly velmi zapomenuté a nemnoho známé osoby.

Peroutka To je pravda, jenže když je německý spisovatel, Němec, za dvacet a třicet let potom vzal do ruky, tak oni existovali a on si z nich vzal to, co chtěl.

Urzidil To je taky otázka numerické velikosti národa, že jo...

Peroutka No samozřejmě. Ale já tedy jaksi jsem si jenom stěžoval na tu docela přirozenou okolnost, že česká literatura byla handicapována něčím, co němečtí spisovatelé, i ti pražští, neměli. Tou mladostí českého literárního prostředí, nezkušeností v literárních věcech, tím stálým doháněním Evropy, které nedovolovalo vyvíjet substanci a pořád se honilo za formami. To šlo až do Vrchlického, až do Šaldy. Až do Čapka, já bych řekl. Třeba Karel Čapek taky ještě pořád doháněl Evropu.

Urzidil *Anglické listy, Italské listy* a tak dále.

Peroutka Mám dojem, že teď poprvé se rodí v Čechách generace, a nevím, jestli se tak vyvine, ale poprvé se rodí, která konečně stane bez ostychu na domácí půdě a bude tvořit sama svoji tradici už bez zbytečného dohánění Evropy.

Urzidil To je dost možné, a je taky možné, že konku-

rence německých autorů v Praze působila do jisté míry *zurückhaltend*, zdržujícím způsobem na české autorry. Poněvadž německý autor, když vydal knihu, tak okamžitě byla známá v celé oblasti německé říše a Rakouska.

Peroutka To je pravda. A následkem toho i ve světě.

Urzidil A následkem toho i ve světě. Česká kniha, byť byla velmi dobrá, měla to mnohem těžší. My jsme museli překládat Březinu, abychom na něj upozornili. A to byla těžká věc. Lehčí to bylo ovšem s hudbou, která velmi... *sehr rasch*, velmi rychle byla slavná, a ne pouze v německém světě. Ale to je samozřejmá věc.

Národ, který – jako český v rakouské době hlavně, v československé době to začalo být trochu jinak, ale taky ne dosti... Národ, který jako český v rakouské době neměl dostatečné echo ve světě, jeho spisovatelé to měli velmi těžké... Oni působili hlavně pro vlastní lid. A byli závislí na tom, aby řekněme pan Otto Pick¹⁸ nebo Rudolf Fuchs¹⁹ nebo kdokoliv jejich dílo přeložil, aby se dostalo do světa. Tedy já taky chápu, že oni ze své strany nepřekládali tolik německých věcí, poněvadž si museli myslet: Němci beztak mají svoji literární půdu a svoje možnosti. Proč bychom je museli překládat?

Peroutka Já nemyslím, že to bylo kvůli tomu.

Urzidil Ne pouze kvůli tomu. – Prosím...

Peroutka Já tedy... Které tak vynikající věci v němčině například myslíš, že u nás nebyly přeloženy do češtiny?

Urzidil No, heleď... samozřejmě, do češtiny byly přeložené téměř veškeré romány moderní francouzské li-

teratury, také velmi *mediocre*²⁰ romány, kdežto řekněme romány Maxe Broda²¹ anebo věci Kafkovy kupříkladu překládány nebyly – na místě, v Praze, kde žil a tvořil a pracoval a kde se narodil.

Peroutka Jestlipak víš, že já jsem byl vlastně první *publisher*²² Kafkův.

Urzidil Byl jsi... V *Přítomnosti*...²³

Peroutka No poněvadž... Ne, vždyť to vycházelo v *Tribuně*,²⁴ kterou jsem redigoval.

Urzidil V *Tribuně*... Nojo, to přeložila Milena.²⁵

Peroutka Ano.

Urzidil No jo, ty jsi to cítil, samozřejmě.

Peroutka Ne, já ti můžu říct, že jsem to vlastně necítil, tenkrát, poněvadž když s tím Milena přišla, já taky nevěděl, kdo je Kafka. No, jak jsem to taky měl vědět, vlastně. Já jsem potom trošičku Kafku poznal, ale tenkrát, to jsem se spolehl úplně na Milenin úsudek. To byl její osobní úsudek, a jak je vidět, měla pravdu. – Ale já myslím, že... podívej se, jestliže Češi nepřekládali moc německých románů..., to myslím souvisí...

Urzidil Moderních, říkám... Max Brod...

Peroutka Tenkrát... Ale to souvisí s tím, jak ti říkám, že ty německé romány se nevyrovnaly tomu ostatnímu..., například německé lyrice nebo německému dramatu. Já nevím... Tam byla taková zvláštní slabost – v tom...

Urzidil Já nevím, řekněme Stifter napsal velmi slavný román, který se odehrává na Šumavě na české půdě, to byl *Witiko*.²⁶ Ten vyšel v roce 1865, já mám ještě doma první vydání, a byl *věnován* městu Praze. *Meinen*

*Landsleuten und der ehrwürdigen Stadt Prag gewidmet vom Verfasser.*²⁷ To stojí na *titulní* stránce. Tento román byl přeložen poprvé²⁸ – jak se jmenoval ten socialistický spisovatel...²⁹ byli jsme s ním dole ve Viareggio... tys ho jistě znal... – asi v roce 1920.³⁰ Tedy román, který dneska v německé literatuře hraje ohromnou roli a je čten každým, ve škole, všude, a který se odehrává v Čechách, ten zkrátka tehdy nebyl znám.

Peroutka To víš, ono je to do jisté míry vysvětlitelné...

Urzidil Abys mi rozuměl, já nekritizuju. Ale je to podivný fakt a znamená to, že česká literatura a český národ hleděly tak daleko, jak jen to bylo možné. Oni radši přeložili něco z anglické anebo z francouzské literatury, a já teď nemyslím Balzaca nebo Stendhala, myslím na malé autory, menší lidi, kteří nejsou tak významnými. A to je symptom, to je tendence objímat svět a nevidět to, co je v samotném domě.

Peroutka Ano, to je pravda. – Ale nemyslíš – my jsme měli určitou vrstvu překladatelů, kteří se starali o světovou literaturu a vybírali z ní – nemyslíš, že ti se mohli dívat na Stiftera jako na příliš regionálního spisovatele?

Urzidil To je docela možné.

Peroutka Že v tom asi byla ta příčina?

Urzidil Ale byl to regionální spisovatel český. A byl přinejmenším tak dobrý jako Jirásek, řekněme.

Peroutka No to jistě... Ale ono to máš asi tak, že ti naši překladatelé, ti už měli Jirásků dost, víš, tak ještě k tomu možná nechtěli Stiftera...

Urzidil (*smích*)

Peroutka No, tohle nerozřešíme. Poslouchej ale, to jsme zabředli do moc velkých úvah. Řekni mi něco, to by mohlo být zajímavé, o pevnosti a sídle německé literatury v Praze v té době – o kavárně Arco.³¹ Ještě dneska si pamatuju, jak člověk šel těma otáčecíma dveřma... A jak, když tam přišel...

Urzidil Ty byly senzace tenkrát.

Peroutka A jak, když tam přišel, jak ta káva na něj zavoněla. A přišel pan Pošta, že jo...

Urzidil A měl všechny literární časopisy, z celého světa.

Peroutka A podíval se na nového příchozího a hned uhád, co čte. Jestli čte *Fackel*³² nebo něco jiného.

Urzidil A pamatoval si to.

Peroutka A pamatoval si to dokonale. To bylo sídlo přeci, tam já jsem poznal osobně německé literáty.

Urzidil Já se pamatuji, když jsme tam sedávali, s tebou, samozřejmě, s Alfredem Fuchsem,³³ který tenkrát překládal – a to musím tedy dodatečně říct – on překládal balady Goetha,³⁴ velmi krásným způsobem.

Peroutka On toho přeložil víc.

Urzidil On toho přeložil víc, ale to byla jeho [...]

Peroutka Heineho *Atta Trolla*³⁵ přeložil...

Urzidil On překládal skvěle.

Peroutka *Hebrejské elegie*...³⁶

Urzidil A potom tam seděl starý Macek... Antonín...³⁷

Peroutka Macek, ten tam vždycky byl, ano.

Urzidil ...který byl trochu nedoslýchavý...

Peroutka Řekni, hodně nedoslýchavý.

Urzidil Jo. Když přišel nový literát, tak začal mluvit Macek. Mluvil půl hodiny, ten nový příchozí neřekl ani

slovo, potom pozdravil a šel. A Macek řekl: To je báječněj člověk, a jaký krásný názory má. (*Oba smích*) A on nepromluvil ani jedno slovo, Macek mluvil samotný. To byl krásný, milý, starý člověk. On byl ostatně jediný, který jednu moji malou stať přeložil do češtiny.³⁸ Já jsem ho měl velmi rád.

Potom tam ale sedávali také – já nevím, jestli se na to pamatuješ – literáti ne pouze naší generace, tedy němečtí... Přicházeli tam ovšem Kisch a Brod a Oskar Baum,³⁹ abysme na něho nezapomněli.

Peroutka Jo, zapomněli jsme na Bauma ...

Urzidil Baum byl velmi dobrý a velmi milý spisovatel. On se narodil v Plzni a byl slepý od svého mládí.

Kisch tam přicházel... Kafka velmi zřídka. A Brod taky velmi zřídka. Ale když přišel Kafka, tak celá atmosféra té kavárny se úplně změnila. Alespoň pro nás, poněvadž on nepromluvil ani jedno slovo, které by se..., ono to šlo přímo z prostředka země, když něco řekl. A on to nikdy neřekl patetickým způsobem. Potom tam přišel Kisch, *of course*..., samozřejmě...

Peroutka S novým dobrodružstvím...

Urzidil S novým dobrodružstvím... Začal vykládat, jak byl na střeše Staronové synagogy, nebo něco takového... A potom ovšem přišel Werfel⁴⁰ a začal, nevím, jestli se na to pamatuješ, jestli jsi byl při tom, začal recitovat svoje básně. To byla ještě doba, když... snad je to teď také tak, tady v New Yorku alespoň recitují básně v barech. Ale tenkrát to byla tedy... ještě krásná to doba, kdy básníci recitovali svoje básně svým kolegům v kavárně, a *stentorním*⁴¹ hlasem. Werfel...

Peroutka To si nepamatuju [...]

Urzidil Werfel tam... Tam seděli... kupříkladu v úterý, to byl den *der Getreidebörse*...

Peroutka ...plodinová burza...

Urzidil ...plodinové burzy, tam seděli většinou...

Peroutka Tam byla symbióza umění a obchodu.

Urzidil ...ovšem, obchodníci z venkova, a Werfel tam začal přednášet svoje básně: *Wie wir einst grenzenlosen Lieben*⁴² a oni všichni poslouchali a měli jistou *reverenci*⁴³ k tomu, že nějaký básník tady něco ze svého díla recituje. Potom tam ale seděli také jiní lidé. Pamatuji si na Eduarda Vojana, velkého herce českého, ten seděl u druhého stolu, pil svoji kávu a dělal velmi mrzuté poznámky. Potom tam seděl Max Švabinský..., který ovšem ze stanoviska našeho..., my jsme milovali kubisty, futuristy a mladou generaci českých malířů, Fillu, Špálu, Zrzavého a tak dále. Pro nás byl Švabinský velký... tedy jaksi... *connaisseur*,⁴⁴ ale přeci jenom přestárlý a vlastně artisticky *passé* člověk. Ale on byl imponantní osobností. Když tam seděl..., on měl vždycky u sebe nějakou krásnou ženu, která se vyskytla potom na jedné rytině, kterou vystavil na nejbližší výstavě. On měl v sobě něco milého a jaksi taky imponujícího.

Peroutka Prosím tě, vzpomínám si teď náhodou, tam přece chodil, aspoň já ho tam poznal, profesor Wahr-
mund.⁴⁵

Urzidil Ovšem... Profesor Wahrmond, který...

Peroutka To byla slavná osoba tehdy.

Urzidil Ten byl slavnou osobností. Prezident Masaryk, totiž profesor Masaryk, když ještě býval vyslan-

cem⁴⁶ na říšském sněmu ve Vídni, měl velký proslov o té wahrmundovské aféře, Wahrmund byl profesorem na univerzitě v Innsbrucku a hájil volné... *freies Ehe-recht*, volné...

Peroutka Manželské právo.

Urzidil ...manželské právo proti názorům katolické církve. To ovšem v tom katolickém prostoru innsbruckém, a vůbec rakouském, bylo pokládáno za hroznou věc. A koneckonců Wahrmund musel odejít a vyskytl se v Praze. Tam byl profesorem. Já jsem byl ještě svědkem, když Wahrmund byl pozvaný poprvé, když se Masaryk vrátil do Prahy, mohlo to být asi v roce 1920, to byl první raut ve Španělském sále, tam přišel Wahrmund se mnou a viděl ještě, poprvé po dlouhých letech, Masaryka. A měli spolu takový malý rozhovor.

Peroutka Vy jste... Pardon, že tě přerušuji, ale to je zajímavé, jak já jsem si vzpomněl na Wahrmunda. Poněvadž ty jsi řekl, že tam byl Švabinský s nějakou dámou. Proto jsem si vzpomněl na Wahrmunda, protože on tam byl taky vždycky s nějakou dámou. Pamatuješ se?

Urzidil Ano, ovšem, velmi dobře. Ta dáma, s kterou byl Wahrmund, to byla moje známá. Wahrmund byl velmi zajímavým člověkem. On nebyl pouze profesorem církevního práva, on byl taky *ein Forscher*, jak se to říká...

Peroutka ...badatel...

Urzidil ...badatelem vulkánů, on znal veškeré vulkány na světě.

Peroutka To nevím...

Urzidil A... *Er ist aufgestiegen auf diese Vulkane, Krakatau*⁴⁷ a tak dále. Všechny vulkanické hory znal a psal o nich. To byl zajímavý člověk. Tenkrát ovšem zdál se nám býti dosti starým, ale mohlo mu být asi čtyřicet let. Ne více... (*úsměv*)

Peroutka Ježíšmarjá.

Urzidil (*smích*) To my jsme pokládali ovšem za velké stáří. Celkem ta atmosféra Arca byla velmi plodná, a ačkoliv Karl Kraus⁴⁸ ve svém časopisu *Fackel* na nás nadával, *es kafkat und kischt*⁴⁹ a tak dále, přece jenom celá skupina těch autorů vydržela dosti dlouho a dosáhla docela dalekosáhlý vzhlas. Kafka na každý pád. A taky dokonce Werfel, který dneska je trochu zapomenutý, ale to se vyvíjí ve vlnách, každá sláva má svůj vývoj.

Peroutka Myslíš taky, že jako u Goetha jsou to *werfelnahe und werfelferne Perioden*?⁵⁰ Že některá díla...

Urzidil Jo, to myslím. Heleď, Werfel jako prozaista a jako autor románů snad nemá tu velkou autoritu, kterou jsme mu připisovali tehdá. Ale Werfel napsal nejméně dvanáct prvotřídních velkých německých básní. A autor, který napsal dvanáct dobrých básní, zůstane částí literatury navždy. *Ein Autor, der ein Dutzend gute Gedichte geschrieben hat, ist ein großer Dichter.*⁵¹

Peroutka Jak jsem mluvil o těch otáčecích dveřích v kavárně Arco, tak si vzpomínám, že po převratu v roce osmnáct⁵² byly protiněmecké demonstrace a jedna z těch demonstrací šla také proti kavárně Arco.

Urzidil Na to se nepamatuji.

Peroutka Ano, jako proti německému sídlu. A ty otáčecí dveře..., já šel do kavárny jako obyčejně, ono to bylo vybitý a ty otáčecí dveře ležely na chodníku a nahoře byl nápis, který býval na dveřích: *Jenom tlačit.*

Urzidil (*smích*)